

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 10. ANUL XIV.

Sabiu, in 3/15 Februaru. 1866.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditor'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditor'a. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inscrutele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Proiectulu de adresa din diet'a Ungariei.

Acestu proiectu face rotund'a prin tote diuariele. Elu cuprinde 58 de alinee. Debatte vedemu ca-lu reasuma in tipulu urmatoriu:

Alinea 1—6 esprime multiami'ta pentru simtiementulu constitutionalu manifestatu alu monarcului si speranti'a plina de incredere, ca acestu simtiementu si intiepciune a Domnitoriului va sta dietei intr'ajutoriu si o va sprigini, ca sa po'ta deslega' problem'a sea cea momentosa si forte ingreunata de impregiorari.

Alinea 6—12 se ocupa de bazea de dreptu comuna, carea este ale'sa chiaru si in cuventulu de tronu p. n. de punctu de manecare: de sanctiunea pragmatica. Tintele de capetenia ale acelei'a sunt: garantarea successiunei la tronu si securitatea tuturor regatoru si tieriloru neimpartibile si nedespartibile. Langa aceste tinte de capetenia in sa mai cuprinde sanctiunea pragmatica o idea principala asemenea momentosa si esentiala, suslinerea nevatemala a autonomiei Ungariei cu privintia la dreptulu de statu si la administratiune. A aduce in armonia autonomia cu securitatea monarchiei, e problem'a dietei, carea are asemenea de punctu de manecare sanctiunea pragmatica si carea (dieta) va ave' toldeun'a dinaintea ochiloru drepturile prescrise prin acea sanctiune.

Alineele 13—17 sunt dedicate afacerilor comune. Recunosc esistintia afacerilor comune, esprimu dorintia, ca si in tierile ce nu se tinu de corón'a Ungariei, catu mai curendu se intre constitutionalismulu factice in vietia si cuprindu dechiararea formala, ca diet'a sa pasiesca fara amanare la elaborarea unui proiectu, a carui obiectu sa fia statorirea si modulu de pertractare a afacerilor comune.

Alinea 18—20 se ocupa de diplom'a din Oct. si patent'a din Fauru. Se recunósce grandiositatea diplomei din Octobre ca fundamentulu constitutionalismulu aceluor tieri, ce nu se tinu de corón'a ungresca, se accentueza in sa totodata ca constitutiunea ungresca nu-si are inceputulu in diplom'a octobriana. In privintia cuprinsulu'acelei'a, dechiaru proiectulu, ca acel'a (cuprinsulu) mai multu detrage legislativei ungresci, decatu pretinde garantarea scopuriloru esprimate in sanctiunea pragmatica si ca primirea determinariloru si principieloru diplomei aru trage dupa sine nimicirea constitutiunei, autonomía constitutionalu si independintia legala a Ungariei. Patent'a din Fauru e aspru criticata din tote privintiele si desemnata de neacceptavera; intr'aceea esprima de nou voi'a de a substerne Majestatei Sele o astfelu de propunere de modificare in intielesulu provocarei din cuventulu de tronu, ceea ce sa aiba insusirea de o parte de a garantá autonomía Ungariei, de alta parte de a corespunde conditiuniloru de vietia a monarchiei.

Cu aline'a 30 se intorce proiectulu catra afacerile curatu ungresci. Alinea 31 esprima ca e gat'a la revisiunea legiloru din 1848; dar alinea 32 se roga totusi de factic'a restaurare a constitutiunei. 33—41 cuprinde nationalitate si cestiunea confessionalu si materiala, referintia fatia cu Transilvania si cu regatulu triunitu si rugarea pentru o amnestia. 42—47 tratéza cestiunea ministriloru responsabili si se roga de instituirea acestora, pecandu 49 arunca o privire asupra inriurintiei, ce aru avea negarea acestei rugari asupra cursulu desbateriloru dietali. 50—55 petitiuneza dupa restaurarea administratiunei autonome a municipieloru si dice, ca de ide'a acest'a sunt insufletite tote institutiunile Ungariei. 56—58 asigura de nou, ca diet'a e gat'a a implini totu ce este spre garantarea scopulu esprimat in sanctiunea pragmatica, si afirma, ca este petrunsa de cea mai sincera loialitate.

Eveneminte politice.

Sabiu 2 Fauru.

Lupt'a alegeriloru pentru dieta curge de tote partile si credemu ca inca in nrulu viitoriu vomu pute' comunica unele rezultate. Nu putemu trece preste o impregiurare, care ne supera reu. Acést'a e scirea, ca in unele parti se afla si romani de acei'a, cari ca sa si faca destulu ambitiunei individuale si sa fia alesi deputati, se invoiescu la sacrificarea deputatoru de romanu chiaru in cercuri de acelea, unde romanii sunt in o majoritate insemnata. Semnalamu lucrulu deocamdata in sperantia, ca acést'a va remane numai o scire gola si ni-aru pare' reu, candu amu fi nevoiti a enara fapte de aceste umiltore.

Cas'a magnatoru din Pest'a se dice ca voiesce a dá o adresa separata de a casei deputatoru. In acést'a adresa sa se accentueze acele legi din 48 cari nu mai potu suferi nici o schimbare, precum casarea sarcineloru urbariale, contributiunea generala si egalitatea inaintea legeri. In contr'a adresei separate se opusera unii magnati dintre cei adunati la Mailath in o conferintia. Pe Duminec'a trecuta era invitati mai multi magnati la cont. Szapari la o conferintia. Eri s'a tinutu siedintia in cas'a magnatoru. Contele Festetici au proiectatu o adresa separata si alegere de 30 membri pentru o comisiune de adresa. Contele Palfy propune, ca sa se astepte adresa casei deputatoru.

Propunerea Cont. Festetici vine la votu nominalu si se primescu cu 136 voturi contra 53.

In diet'a Croatiei curge desbaterea speciala. In 9 Fauru se desbatura alineele atingatore de dreptulu de statu si invinsera fusionistii (unionistii) cu majoritate de 5 voturi. Episcopulu Strosz-mayer vota cu fusionistii, metropolitulu Masirevici nu au fostu de fatia la votare.

Din cele din afara inregistramu astadi ca in Romania dia'a de 24 Ianuariu au decursu in linisce. Aflamu de alta parte ca ministeriulu si-a datu in corpore dimisiunea si Domnitoriulu au primit'o. Pana acum inca nu se scia cine va fi insarcinata cu compunerea unui cabinetu nou.

Dela diet'a Ungariei.

(Cor. orig.)

Pest'a in 8 Fauru 1866. Dupa o pauza de mai multe zile cas'a de josu tinu astadi siedintia, carea e unic'a de insemnata mai mare intre siedintiele tinute dela deschiderea dietei. Deputatii erau representati in numeru frumos; — presedintele Szentivanyi deschide catra 11 ore siedintia, si dupa autenticarea protocolulu siedintiei din urma, raportéza, ca deputatiunea tramisa spre salutarea Majestatiloru, dupa ce s'a impreunatu cu deputatiunea casei de susu, a fostu primita de Majestatele Sele in 1 Fauru cu gratia imperatesca, si pune pre mesa atatu vorbirile conducatorulu deputatiunei, a primatelu, catu si responsurile gratiose ale Majestatiloru, cari se cetescu prin notariulu Vilelmu Toth. In tempulu acest'a intra in sala Franciscu Deak, carele fu primitu din partea deputatoru cu exclamatiuni de bucuria.

Dupa cetirea vorbiriloru anuntia vico-presedintele, Conte Iuliu Andras, ca comisiunea, ale'sa pentru redigerea unui proiectu de adresa, si-a finitu lucrarea, si densulu ca presedintele acestei comisiuni pune pre mesa casei proiectulu de adresa, rogandu deodată pre Csengeri, notariulu comisiunei, ca sa cetesca proiectulu. Acest'a, ocupandu locu intre notarii dietali, cetesce proiectulu de vr'o trei cole, fiindu adese-ori intreruptu de exclamatiuni „Sa tréscu.“ Dupa cetirea lui presedintele Szentivanyi comunica casei, ca proiectulu acest'a se va impartii intre membrii dietei, cari suntu rogati a se aduna pre Joi'a venitoare la siedintia, candu se va incepe desbaterea asupra adresei. Unii dintre deputati dorescu, ca desbaterile sa se incepa mai curendu, si fiindu provocati de Deak sa-si motiveze dorintia, o motiveza prin deputatulu Treffort intr'acolo, ca desbaterile s'aru pote incepe dupa 48 de ore, fiindu obiectulu mai multu cunoscutu, decatu necunoscutu, si apoi fia-care a-blegatu pote studia proiectulu in 48 de ore. Venindu treb'a la votisare, majoritatea a fostu pentru amanarea siedintieloru pre Joi'a venitoare.

In fine s'a verificatu Emanuilu Goszdu, alesu in cerculu Tinc'a, comitatulu Bihorului si Petru Slavici, neluandu-se in socolintia protestele sosite, caror'a li-au lipsitu documintele, ayendu inca partitele contrarie dreptulu, de a-si documenta protestele in tempu de 30 de zile si cu aceste, dupa ce s'a datu inca dep. Lugosiului Andreiu Mocioni concediu pana in 20 Martiu, s'a inchisu siedintia.

Pest'a in 9 Fauru 1866. Au trecutu dela deschiderea dietei doue luni, si tempulu acest'a s'a umplutu mai multu cu verificările. Abia ieri se tinu siedintia intai'a de o mai mare insemnata, carea avu de obiectu cetirea proiectulu de adresa la vorbirea de tronu din 14-lea Decembre a. l. Proiectulu acest'a e redescu de o comisiune de 30 de membrii din tote partitele, dar

pre lângă toate aceste amu poté dice fără să ne mustre consciința, ca e mai multu elaboratulu lui Deák. Elaboratulu acest'a, ce e dreptu, e numai proiectu de adresa, dar după convingerea noastră elu s'aru poté privi de însăși adresa, de-si la desbateri se va mai modifică ici colé, pre lângă toate ca credemu, ca desbaterile nu voru fi atâtu calificate, de a face mari strămutări in proiectulu comisiunei, câtu va lumina mai de aproape alineele lui. Namu avutu multu tempu de a studiá proiectulu acest'a, si de aceea ne retinemu a ne face observatiunile noastre mai detăiate asupra lui, vomu aminti in sa aceea, ce poté omulu observá la prim'a vedere.

Proiectulu acest'a, scrisu intr'unu tonu mai moderatu decâtu adresele dōne din 61, e mai multu unu pledoi a natiunei magiare, decâtu a țierei unguresci, si contine mai totu aceea, ca adresele dietei trecute, din cari citéza in mai multe locuri, — cu unu cuventu, nu se departe nici o palma de locu dela principiile dualismului, ci voiesce sa imparta monarhi'a in dōne părți. Nu vremu sa dīcemu, ca e calificatu, de a nu conduce la impacare, dar nici aceea nu potemu afirmá, ca de după densulu s'aru poté intemplá impacarea. Intru adeveru e unu pasiu de apropiare cátra impacare, dar nici vorb'a de impacarea espresa in vorbirea de tron. Dar acest'a nu face nimic'a, căci precum se poté usioru vedé din tonulu proiectului, adresa acest'a nu va fi cea de pre urma.

Proiectulu după ce multiamesce Majestății Sele pentru cuvintele parintiesci, cu cari Maiestatea Sea a binevoitu sa deschida diet'a presenta; după ce multiamesce mai departe, ca Maiestatea Sea a alesu si a recunoscutu de bas'a comuna sanctiunea pragmatica, si a asecuratu, ca integritatea corōnei unguresci va remāné nevatemata; după ce recunōsce ca esistu afaceri, „cari atingu atâtu Ungari'a, câtu si pre celalalte țieri de sub sceptrulu Maiestății Sele“; după ce nu poté primí diplom'a din 20 Octobrē 60 si patent'a din 26 Februaru 61, de óre ce aceste aru anulá constitutiunea țierei, autonomi'a ei constitutiunala si nedependința-i legala; după ce espriam dorința natiunei unguresci pentru incoronarea regelui, vine la alineele pentru noi cele mai interesante, la revisiunea legiloru din 48 si la uniunea Transilvaniei. Despre cea d'antāiu dice: „Scimu si simțimu fōrte, ca legelatiunea noastră are si in privința intereseloru noastre spirituali multe de intregitu si de coresu. Ne vomu nisui a face toate, ce pretinde bunulu patriei, si ce ne impune detorința noastră de celățieni. Conduși de principiile fundamentali ale constitutiunei vomu avé totudēun'a de cinosura in activitatea noastră dreptatea si cuvenința fatia cu toate clasele cetățieniloru fără distingere de natiune si limba. Anume vomu luá in consideratiune aceea, ce amudis'o si in umilit'a noastră adresa din 1861: „ca simțimentulu natiunalu, care din di in di totu mai tare se desvōlta, pretinde atentiune si astadi nu se mai poté mesurá cu mesur'a seú cantariulu temporiloru trecute, si de după legile vechi.“ Nu vomu uitá, ca locuitorii nemagiari ai Ungariei inca suntu cetățienii Ungariei, si vomu statorí si detiermurí după dreptate prin lege toate acele, ce pretindu in privința acest'a intereselor si interesulu comunu alu patriei. La statorirea legiloru acestor'a vomu urmá principiiloru de dreptate si fratietate.“

Cu dorere cauta se observāmu, ca comisiunea intru inceputu a trecut cu vederea pasulu acestu momentosu si numai la espres'a dorința si cerere a ablegatoru romāni, cari, dupace s'au constituitu sub presiedința lui Antoniu Mocioni, au tramisu trei barbati de incredere, pre presiedintele Antoniu Mocioni, Vincențiu Babesiu si pre notariulu conferințelor Aureliu Maniu, cá sa se intieléga cu comisiunea de 30 si respective cu Deák despre pasulu acest'a. Barbati acesti de incredere au pretinsu si recomandatú aceea, ce amu fi doritu si noi, adeca cuventulu: e gal'a indreptatire sa vina pusu espresu in proiectu, in sa la obiectiunea lui Deák, ca egal'a indreptatire nu e ce-va definitu, sau indestulitu cu isvorulu egalei indreptatiri, cu dreptatea si fratietatea. Ablegatii Serbi inca s'au indestulitu cu pasulu acest'a, cu care generalminte potemu fi cam indestuliti. Vomu vedé in sa cum se va lamuri tréb'a la deslegarea definitiva, la statorirea legiloru in privința natiunalitățiloru, in sa noi pre lângă toate, ca nu suntemu optimisti, credemu, ca intrebarea natiunalitățiloru se va deslegá intr'unu modu multiemitoriu, si acest'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu pre de o parte fratii serbi mergu cu ablegatii nostri mână 'n mână, cu cari până acum'a au tinutu conferințe mestecate si se intielegu fōrte bine, iara de alta parte amu intielesu din fūnte securu, ca Deák s'a espriamtu inaintea unui barbatu de incredere alu nostru, carele si-a facutu observatiunea, cum de comisiunea natiunalitățiloru e un'a dintre cele din urma, chiaru după comisiunea pentru codificarea legiloru, până ce dens'atrebuiá sa ocupe locu intre cele d'antāiu, — ca acest'a au pretinsu privințe politice, si indata ce comisiunea si va fi gatatu lucrările, intrebarea natiunalitățiloru va veni pre tapetu, si ca ori se va intemplá impacarea, ori nu, natiunalitățile voru fi indestulite, cá sa nu mai aibe cauza a dice, ca magiarii voiescu sa predomineze in țiera, si sa nu-i mai mustre, ca densii suntu tirani.

Despre alu doilea pasu pentru noi fōrte momentosu, despre uniunea Transilvaniei dice proiectulu urmatōrele:

„Primesce Maiestatea Ta multiamirea noastră si pentru aceea in-

grigire inalta, de după care Ti diace la anima regularea definitiva a referințelor, purcediatōre din uniunea Ungariei si a Transilvaniei. Bas'a acestor referințe au pus'o acele legi, cari s'au facutu in 48 in privința uniunei Ungariei si Transilvaniei cu invoieea reciproca a ambelor țieri si cari legi le-a sanctiunatu serbatoresce regele nostru. Multe suntu inca de facutu in privința acest'a si noi nu ne indoimu, ca avemu cea mai mare lipsa de precautiune si de cugetare seriōsa, ca sa putemu ajunge o intielegere drepta, care sa liniscésca pre toti. La consultările in privința uniunei ne va conduce simțiuulu amōrei fratiesci, si speranța noastră se bazeza in credința, ca nime nu va pretinde dela noi ce-va, ce aru puté periclitá principiile fundamentali ale constitutiunei noastre.

Conchiamarea Croatiei si a Transilvaniei la diet'a țierei a delaturatu o pedeca mare, care in anulu 61 mai multu a statu in calea activității noastre legelatorice.“

Precum se vede, pasulu in privința uniunei Trannie e chiaru asiá de confusu, precum n'amu potutu multu pricepe nici din vorbirea de tron, care a fostu fōrte cu mare reserva in toate acele, ce s'au atinsu de Tranni'a. Cu ocaziunea desbateriloru se va lamuri pasulu acest'a si atunci ni vomu poté face observatiunile noastre; mai alesu amu dorí sa vedemu mai esplicatu acea credința, „ca nime nu va pretinde dela noi ce-va, ce aru poté periclitá principiile fundamentali ale constitutiunei noastre.“

Noi precātu seimu, Transilvan'a e conchiamata numai ad hoc pentru incoronare, eara autonomi'a ei va remāné si de aci incolo nevatemata, si acest'a se vede si din acea dispusetiune, ca diet'a Ardélului existe si acum'a, de-si nu va tiné siedintie până după incoronare.

Proiectulu si aduce inca aminte de interesele materiali ale țierei; cere mai departe amnestia pensru judecatii politici; — cere continuatatea de dreptu in intielesulu legiloru țierei, si anume ministeriu respunditoriu si restaurarea municipiiloru. Despre toate aceste vomu vorbi cu ocaziunea d'antāiu.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatiunei tranne romāne tinute in 6 Februaru 1866 c. n. sub presidiulu Ilustritatei Sele D. Consiliaru Petru Manu, fiindu de fatia DD. membrii ai Comitetului: II. Sea D. Consiliaru Pavelu de Dunc'a, Rvrd. D. Nicolau Popea D. Cassieru la cass'a provinciala Gabr. Vajd'a, D. Dr. Ioann Nemes, DD. prof. Zacharia Boiu I. Popescu si Nicolau Cristea; apoi Secret. II I. V. Rusu si D. Cassieru alu Asociatiunei Const. Stezaru.

§ 9. Domnulu presiedinte presentéza conspectulu despre starea casei Asoc. pre tempulu acestei siedintie. Din acestu conspectu se vede, ca cass'a Asoc. după subtragerea erogatoru de pân'acum — are in proprietatea sa sum'a de 22.927 f. 42 xr. v. a. Se ia spre sciintia.

§ 10. Secret. II după ce aduce inainte, ca conspectulu despre toti membrii Assoc. cumu si despre toate ofertele si colectele făcute in favōrea Assoc. — dela prim'a urdire a ei până la adun. gen. dela Abrudu tinuta in an. tr. — e gat'a si se poté numai decâtu dá tipariulu; totdeodata descoperu cumca densulu fiindu de opiniune, ca cu asta ocaziune, in fruntea acelu conspectu spre clarificarea lucrulu aru fi cu cale, cá sa se permita si nescari desluciri in forma de introducere, s'a aflatu indemnatu a-si formulá testulu respectivu carele doresce alu aduce la cunoscința Comitetului.

Conclusu. Cetindu-se testulu compusu de Secret. II in chipu de introducere la disulu conspectu, s'a aflatu acelu de coresponditoriu din partea Comitetului, si s'a precisu a se tipari in fruntea conspectului edandu. Cercetandn-se si intregu operatulu, carele e lucratu pre bas'a actelor si protocolorulu resp. cu unu studiu si petrunderu demna de tota consideratiunea, s'a aflatu acelu de bunu si acomodatú, atâtu in forma câtu si in cuprinsulu seu, ca-ce acestu conspectu va dá o icōna chiara on. publicu romānu, despre tota starea si impregiurările acestui institutu natiunalu. —

Ear Dlu Casieru, carele si-a datu tota silinti'a la compunerea acestui operatu i se espriam protocolarmente multiamita din partea Comitetului. —

§ 11. Dlu membru alu Comitetului Dr. Ioane Nemesiu, fiindu insarcinatu inca in siedința din 3 Oct. a. tr. § 69 a esaminá de nou actele procesuali relative la o detoria activa a lui Georgiu Visi'a de 300 f. v. a. oferita in favōrea fondulu Asoc. referéza, cumca DSea a esaminatu cu tota scrupulositatea resp. actele si din cuprinsulu acelu s'a convinsu, cumca de-si procesulu s'a castigatu in favōrea Asoc. prin staruinti'a si zelulu Dlu advocatu plenipotentiatu alu Asoc. Ioane Gozmanu, totusi sum'a pretinsa dela detorasii Catarin'a Purece si Vasiliu Curesiu din Besisiu, nu s'a potutu esecutá, din cauza ca detorasii suntu lipsiti cu totul de avere. —

Deci DSea cá referinte e de opiniunea, cá actele procesuali sa se pastredie până la alta ocaziune favoritoare candu detorasii venindu la stare materiala, — sa se trateze de nou esecutiunea. —

Conclusu. Comitetulu primesce opiniunea Dlu referințe in asta privința, in sa fiinduca Dlu Georgiu Visi'a cere a se da

diploma de membru fondatoru, asiá Comitétulu, fiinduca sum'a de 300 fl. v. a. daruita de numitul Georgie Visi'a, din cauzele constatate de Dlu referinte, pre bas'a actelor, nu s'a potutu incassá pâna acum la fondulu Asoc. decide a se incunoscinti'a numitul daruitoriu despre intrég'a stare si totu cursulu lucrului, cu aceea observare, ca Comitétulu in sensulu § 6 p. 1 din statulele Asoc. nu se afla in puterea a edá diplome de membru fondatoriu pâna ce nu s'a incassatu sum'a defipta pentru membrii fondatori.—

Déca in sa DSea dupa cum s'a dechiaratu si cu ocaziunea adunârei gen. dela Abrudu a. tr. are intentiune de a se face membru fondatoriu alu Asoc., binevoiesca pre lãnga sum'a platita pâna acum, a mai responde inca ratele restante, pâna la complanarea sumei defipte pentru membrii fundatori prin § 6 p. 1) din statute — subtragandu-se in sa din sum'a responsa, procentele cuvenite dela prim'a sea insinuare pâna la raspunderea sumei totale — si atunci i se va dá diplom'a dorita de membru fundatoriu.—

Pâna atunci la dorinti'a propria conformu statuleloru Asoc. i se póte dá numai diploma de m. ord. alu Asoc. cá atare fiindu trecutu si in conspectulu tiparindu alu membriloru Asoc. —

Totu Dlu Dr. Ioane Nemesiu reportéza cumca comisiunea insarcinata din partea Comitétului in siedinti'a din 3 Octobré a. tr. § 69 cu primirea bibliotecei Asoc. dela fostulu bibliotecariu si archivariu Visarionu Romanu si transpunere acelei'a la noulu bibliotecariu si archivariu Dlu Nicolau Cristea si-a implinitu misiunea sea prezentandu totudeodata actulu de transpunere subscrisu din partea membriloru acelei comisiuni.

Conclusu. Raportulu se ia spre sciintia, se incredintiéza in sa noulu bibliotecariu cá tóte jurnalele venite in folosulu bibliotecei Asoc. sa le puna in ordine si sa ingrijésca a se legá laolalta dupa fia-care anu, si numerii celipsescu sa se completeze, procurandu-se séu dela redactsunile resp. séu dela privatii cari i voru fi avendu.

§ 13. Secret. II dupa ce aduce inainte cumca Asoc. inca din an. 1864, se afla in posesiunea unei copie autentice din testamentulu repausatului D. Georgiu Ancanu negociatoriu in Brasiovu, carele a testatu in folosulu fondului Asoc, 100 fl. v. a. si dupa ce espune totu deodata ca purtatoriulu de firm'a repausatului testatoriu anume D. negociatoriu Ioane Teclu, pre bas'a testamentulu resp., in urm'a decisiunei aduse in siedinti'a Comitétului Asoc. din 6 Septembre 1864 § 47 sub dno 6 Septembre nr. 132 prot. act. — 1864, a fostu postitu a asolvi in primirea Asoc. sum'a testata — neavendu aceea provocare nici unu resultatu pâna acum, face propunerea — cá sa se repetiésca de nou provocarea. —

Conclusu. Comitétulu aproba propunerea Secret. II, si decide ca numitul Dnu cá eredele testatoriu sa se postésca de nou prin Dlu colectoriu si Protopopu in Brasiovu Ioane Petricu, a responde sum'a testata. —

§ 14. Secret. II reportéza despre banii incursi la fondulu Asoc. de pe tempulu siedintiei din urma, pâna la siedinti'a presente si anume:

a) Prin Dlu Protopopu si colectoriu Ioane Tipeiu, s'a tramesu la fondu 10 fl. v. a. cá taxa restanta de m. ord. pre an. 1864/5 pentru doi membrii ordinari (vedi publicarea Secretariului nr. viitoriu alu Telegrafului Romanu).

b) Deadreptulu la cass'a Asoc. a incursu parte cá taxa de m. ord. pre an. 186⁴/₅, 186⁵/₆, parte pretiulu 1 Esempl. a actelor adun. gen. I, II, III, IV, sum'a de 16 fl. 30 xr. v. a. (vedi si publicarea Secretariatului.) —

Se ia spre sciintia.

§ 15. Domnulu Prof. Zach. Boiu, daruesce in folosulu bibliotecei Asoc. unu exemplariu din opulu seu intitulatu „Carte de lectura pentru scótele populare române.“

Conclusu. I-se exprima Dlu daruitoriu recunoscinti'a din partea Comitétului. —

§ 16. Directoratulu Asoc. literarie din Aradu cu privire la scrisórea acestui Comitétu din 15 Decembre 1865 nr. 69, prin care acelasi Directoratu fú intrebatu, ca óre tinerii Ioane Nichit'a si Procopiu Laz'a primescu ce-va stipendia din fondulu acelei Asoc. pre an. scolasticu curente 186⁵/₆? sub dno 1/13 Ian. a. c. nr. 86 respande: cumca numitii tineri nu potu contá pre ajutoriu din partea Asoc. literarie aradane in casulu, déca li se voru dá stipendiale avute din partea Asoc. tranne române. —

Se ia spre sciintia cu provocare la conclusulu acestui Comitétu din 2 Ian. 1866 § 3 prin care li s'au asignatu avutele stipendii.—

§ 17. Cass'a Asoc. reportéza despre interesele incassate la fondulu Asoc. dupa Cuponii urmatóreloru obligatiuni de statu si anume:

a) Dela obligatiunile urbariali tranne dupa Cuponii dela 1 Ian. 1866 cu sum'a capitale de 2700 fl. m. c. dupa subtragerea 7% s'a incassatu in B. N. 65 fl. 91 xr. v. a.

b) Dela obligatiunile imprumutului de statu cu Cuponii din 1 Ian. 1866 dupa sum'a capitala de 920 fl. m. c. subtragandu-se 7% s'a incassatu cá interese 66 fl.: 11. 5 xr. in b. n. si 22 fl. 25 xr. in argintu.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comitétului Asoc. s'a inchiatu pro la 7¹/₂ óre sér'a.

Sabiu in 6 Februariu c. n. 1866.

Petru Manu m. p. Ioane V. Rusu
presiedinte Int. AS Secr. II:

Sabiu 30 Ianuariu. Astadi se serbá incheierea semestru-lui primu. Dupá sant'a liturgia toti clericii si pedagogii dimpre-una cu corpulu professoralu si seminariulu procesera in Seminaru in sal'a cea mare. Acolo intonara clericii si pedagogii o cantare frumósa dupa aceea se sú clericulu din anulu primu G. Páru si dissertá asupr'a teme „scóla populara si conducatori ei“. Dupá acést'a urmá unu choralu intonatu de choru si indata dupá acést'a declamá cler. an. II. I. Bacila o poesia ocaziionala, dupa care urmá disertatiunea clericulu din an. II. N. Fratesiu asupr'a teme „ce este preoti'a“. In fine P. O. D. Directoru seminariulu I. Hanni'a, aruncandu o reprivire asupr'a esamenelor trecute si asupr'a sporiului ce s'a pututu vedea cu ocaziunea acelor'a, aretá deodata, ca disertatiunile tienute suntu dovéda de unu pasu inainte in dezvoltarea si progressulu institutului si camesur'a acést'a prevediuta decátra Inspectoratulu supremu in instructiunea data din parte-si corpulu professoralu seminariulu in anulu trecutu, este binefacatoarie.

Trebuie sa insemnámu, ca amesuratu programulu publicatu in nr. 7 alu foiei nóstre, inca s'a deschisu cu o solemnitate, cá cea de mai susu atinsa si ca cu acea ocaziune disertá cler. anulu III I. Petrascu asupr'a teme „relatiunea omului cu Ddiu“.

Considerandu mijlócele disponibile si apretiandu fára partinire tóte trei elaboratele marturisimu, ca acelor'a nu le-a lipsitu nici decátu profundimea receruta, asiá nici chiaritatea ideiloru, precum nici ilustratiunea cea bine nimerita cu provocári la trecutu si la viéti'a practica precum si cu citate din scriptur'a sánta si unde disertatori au aflu de lipsa si din classici.

Impregiurárele nóstre ne restringu si nu ne concedu a merge mai departe in apretierea acestoru fapte si incheiamu cu esprimerea dorintiei, ca biseric'a si natiunea sa fia norocita a posede totu atari teneri in seminariile sele, cari cu simtiulu loru moralu si moralisatoriu se stermine reulu si neajunsele, care s'aru mai fi furiatiu in aceste gradini ale viitoriului, pentrucá semanti'a cuventului sa fia sementia intrég'a si curata si se aduca frupte bune si folositoare!

Sabiu in finea lui Ianuariu.

Multu Stimat Domnule Redactor!

Precum au insciintiatu „T. R.“ in nr. 7 tinerimea romána studiósá la Academi'a c. r. numera cu unulu mai putinu. Tinerulu plinu de sperantia Ioann Tiss'a juristu in anulu alu IV au trecutu la cele eterne. Casulu acestu tristu me silesce de a aduce la cunoscinti'a publica si a trage atentiunea barbatiloru natiionali (adeca a aceloru barbati, in a cároru mâna jace sórtea natiunii mai alesu) asupr'a unei cercustári triste si daunacióse.

Repausatulu in Domnulu fú la inceputulu studiiloru sele academice asiá norocosu, de a capeté unu ajutoriu din cele infiintiate de órecáti-va barbati marinimosi din Muresiu-Osiorheiu, cároru Ddiu le va respláti acea fapta marinimósa. Fiindu in sa acelu ajutoriu de 80 fl. v. a. numai pe tempu anumitu datu si espirandu terminulu cu decursulu anului scolaru trecutu, repausatulu se afla la inceputulu anului scolaru curinte fára nici unu mijlocu, cáci párintii sei decum sei póta dá, dar si ei singuri din caus'a secetei robdau. Cu sanetatea struncinata, fára mijlóce, cutédia acestu tineru bravu a continuá cariera studiiloru, sperandu ca dóra dela Asociatiunea rom. trans. i se va aplacadá unu stipendiu, in sa dóre O. Comitétu nu fú in pusetiune de a-i implini ultim'a lui sperantia, din causa, ca onor. Adunare a Asociatiunei tinuta in Abrudu au stersu trei stipendii menite pentru juristi — din causa, precum s'au exprimat unu D. membru alu acei Adunári, ca acum avemu juristi destui (?). Cine va audi de acést'a exprimare i s'a parea necredibila, in sa — de-si nefundata — in adevéru s'au disu si bine auditu. Nu se póte esplicá, ca de ce óre adunarea din Abrudu si-au pusu de cinosura a micsiorá numerulu stipendieloru, séu au gânditu, ca in estu modu va inflóri scopulu Asociatiunei „pentru cultur'a si inaintarea poporulu románu“? Óre prin adunarea de bani se va ajunge atare scopu? Eu nu credu. Pâna candu natiunea romána nu va avé barbati destui, a cároru poteri spirituali se ajute spre ajungerea scopulu acestui, pâna atunci banii suntu unu capitalu mortu. Unu capitalu de capacítati si atunci se voru gási bani.

Amu auditu din pruncia-mi, ca Románii Ardeleni in ori si ce direptiune au fostu cei d'antáiu, si pre ei i-au imitatu ceialalti románi; o frumósa conduita. Acestei'a reputatiuni a Ardeleniloru i-au datu prim'a lovitura siedinti'a a dóu'a a adunârei din Abrudu, care au inceputu a scurtá budjetulu Asociatiunei tocm'a in acea parte unde nu trebuca. Privésca omulu la fratii din Ungari'a, cum ei cu tóte poterile i-si ajuta tinerimea la ajungerea metei sciintifice si Asociatiunea tinera din Aradu cum lucra in asta privintia.

Intorcendu-Te cu privirea dela acestu spectacolu frumosu si plinu de lauda — la starea studintiloru Ardeleni trebue sa se umple ori si cine cu gele, vedindu-i lasati in prad'a sortii si a ne-

cadiurilor lipsei și seraciei. Fondulu pentru ajutorirea juristilor seraci, care numeră odata la mii, esista pôte numai cu numele, apoi mai vine și adunarea dela Abrudu cu imputnarea putneloru la prea putine stipendii. Prea putine pentru aceea, căci a ajutá pre cei seraci din o suta juristi cu 7 și acum 4 stipendii — e cu neputintia.

Aceste credu ca suntu destule pentru de a-si potea esplicá casulu mortii de toti consotii iubitului tineru Ioann Tiss'a. Acest'a este acum alu doile casu între juristii Sabieni, in care nu bóla imediatu, ci lips'a au seceratu doi tineri bravi și au lipsitu natiunea de nisce poteri fórte cautate in tempuri grele. Séu e óre de a trece cu vedere asiá casuri, candu unu tineru adapatu cu sciintia se duce la cele eterne inainte cu putinu de momentulu a-cel'a, candu erá gat'a de a-si oferi poteri se le hinelui patriei și natiunei, și acést'a, vai! numai din o cauza usioru evitabila.

Dreptu aceea voiescu prin aceste ordine de a face atenti, de-si nu me tinu competente, insa vediendu ca nime altulu nu o dice, pre intréga inteligintia rom. din Ardélu, cá interesandu-se mai inadinsu de cursulu studiiloru tinerimei și a mijlóceloru ei, in estu modu sa scutéscá natiunea de atari perderi nereparabile. R. . .

Amu fostu recercati de a publicá aceste síruri de mai susu pe responsabilitatea on. tramitatoriu. Dupa parerea nóstra acesteá invólva responsabilitatea inteligintiei de nenorocirile, cari lovescu din candu in candu pre câte unu tineru de sperantia de a-i nostrii. E greu de a se face cine-va judecatoriu in cestiuni asiá delicate. Credemu in sa ca nu gresim, candu vomu afirmá, ca asemenándu presentulu cu trecutulu inteligintia și cu dens'a intregu poporulu románu, carele concurge dupa puterile se le la inaintarea comuna, nu aru merilá asemenea inculpári aruncate asiá deadreptulu asupra-i. Ca puterile materiali suntu putine și ca lipsele suntu asiá de multe și diverse cine e de vina? Suntu dureróse tóte casurile cele nefavoritóre pentru tinerime și le simte fiesce cine, dar cugetámu, ca astadi totu e mai bine cá in trecutú, candu tinerimea nu se bucurá de nici unu ajutoriu.

Nu desconsiderámu sincer'a eschiamatiune de mai susu, dar suntemu constrinsi a ne face inca și acea neplacuta observare, ca suntu și de acei tineri, cari aducu in descreditu starea cea misera, de multe ori a tineriloru celoru mai buni și mai seraci. In fine ne esprimámu dorint'a, cá si on. impartásitoriu alu síruriloru de mai susu, și consotii densulu sa pastreze simtiulu acest'a nobilu pentru tinerimea fára mijlóce și candu se va aflá in viétia publicá, dar sa nu-si uite de ea, cum se pare ca se intempla din partea unu o r u antecessori, cari in si s'au bucuratu de sprijinulu inteligintiei, respective alu natiunei. Red.

Cernánti 18/30 Ianuaru 1866.

Préstimate Dómnule Redactoru!

Scritu aceste síre sub impresiunea unei dóreri adance, care au produsu in inimele tuturoru celoru binesimțitoru pierderea marelui barbatu A r o n e P u m n u l u, care ne-au lasatu in miseri'a nóstra, trecandu intr'o lume mai buna, pentru a incepe viétia eterna! Fia-care Románu cúnosce numele veneratu alu acestui barbatu și literatu insemnatu și geniú stralucitu; putni suntu, in sa cari au avutu fericirea, de a-lu cúnosce mai aprópe, de a se indulci și entusiasma de cuvintele, ce curgeau cá mierea de pe budiele acestui omu idealu; inspirandu fára vocea ascultatoriu patriotismulu celu mai sublimu! Renscerea Bucovinei, desceptarea ei la o viétia natiunala, la patriotismulu frumosu la lucrare seriósa pentru dulceá patria și natiune, acestu barbatu au produs'o prin singurulu mijlocu de invetiatura, de intarire, spriginire, de convorbire cu junimea nóstra. Toti acei'a, cari astadi proumédia oper'a inceptata de Pamaulu, suntu invetiacei lui, suntu inspirati de geniulu blandu și intieptu alu acestui omu deplinu! Cu cuvintele s. scripturi vorbindu: „goli eramu, și elu ne-au imbracatu; flámandi eramu, și elu ne-au nutritu; setosi eramu, și elu ne-au adapatu cu ap'a nemuritoria a iubirei patriei, a iubirei sciintiei, a iubirei omenimei!“ ce sa mai dica spre laud'a acestui barbatu candu lacrimile versate din adenculu inimei junimei, ce-lu petrecea la mormentu candu lacrimile barbatiloru chiaru și celoru straini au a-retatu dorerea, care au petrunsu pe toti cei ce l'au cunoscutu, și i-au strabatutu pierderea acestui barbatu? Lumea, precum scrie frumosu poesi'a germana, facuta la inmormentarea lui, lumea au pierdutu idealulu omeniei, scolarii au pierdutu pre dulcele loru parinte, barbatii pre modelulu vertutii, natiunea pre profetulu și stelpulu ei! O dorere atátu de adanca sa esprime in fati'a tuturoru, cátu cugetai, ca fia-carele deplángo unu tata, frate, fiu séu prietinu! Umbr'a lui marétia totdeun'a ne va servi spre esemplulu nostru, și testamentulu marelui barbatu: religiositatea, moralitatea și natiunalitatea, ne va inspirá de a-i urmá faptele și viétia, și de a aduce seminti'a ce au sedit'o in animele nóstre, la ród'a frumósa spre fericirea natiunei preaiubite, implinindu asiá dorint'a cea mai ferbinte, pentru care P u m n u l u, si-au datu sanctatea, placerile lumesci și chiaru viétia!

Constátámu cu bucuria, ca inmormentarea marelui barbatu au fostu démna de dragostea generala, ce o posedeá in Bucovina. Episcopulu cu clerulu celu mai inaltu au celebratu rugele Ddieesci,

tóte scótele, proprietari mari, ampioiati, cetatieni, tierani, bestrani și copii, o multime nenumarata au datu defunctulu onórea cea de pre urma, și au statu petrunsa de cuventárlie sublimate, ce le-au tinutu parintele C a l i n e s c u și D. Alessandru H u r m u z a c h i, ce le-au rostilitu și parintii P o p e s c u și A. P l e s c a. Corulu seminaristiloru, care esecutá cantárlie doiose, fu de minune frumosu; aci intru adeveru natiunea se imbracase in doliu, și plangeá la mormentulu regeneratoriulu și binefacatoriulu ei! Fia-i tierán'a usióra și memori'a-i eterna și nestinsa din inim'a natiunei! „Conc.“

Principatele románe unite.

Adres'a Camerei din Romani'a. (Capetu din nr. 8 și 9.)

„Noi suntemu datori sa primim cu multumirea traditionali ospitalitatiei románe, companiile streine care vinu sa solicite in Romani'a intrebuintarea folositoare a capitaluriloru loru, Adunarea crede ca, M. V., va veti silí a intraduce in fapte aceste mari idei, atátu din punctulu de vedere politicu, cátu și din punctulu de vedere economicu; interesele nóstre ne recomanda sa urmámu esemplele ce, Inaltímea Vóstra, a-ti pusu sub ochii nostrii. Romani'a nu pôte avea o ambitiune mai inalta și mai nobila decátu de a imitá pe staturile cele mari ale Europei, și de a se pune cu hotárire pe calea care le-au condusu la acestu gradu de progresu pe care Románi-lu ambitionéza pentru tier'a loru.

„In acestu ordinu de idei, adunarea va adoptá, cugetárlie Inaltímei Vóstre, in privintia espositiunei ce se va face la 1867 in Parisu. Adunarea a privitu cu mandrie conventiunile incheiate de Mari'a Vóstra, in cursulu anulu 1865 cu deosebite Staturi; acesteá ne dau satisfacerea ca Romani'a devine din di in di mai cunoscuta Europei, ca relatiunile internationale ne léga cu tierile cele mai civilizate, și ca alesulu Romaniei nu scapa din vedere nici o ocasiune pentru a intári drepturile și imunitátele iubitei nóstre patrii.

„Adunarea a fostu fericita ascultandu asigurárlie cele mai solemne ce Inaltímea Vóstra, a-ti datu despre solitudinea și simpatiile constante ale augustei Curti Suzerane, și ale Inalteloru Puteri garante pentru Romani'a. Adunarea implinesce o datoria sacra esprimandu, in numele tierii, adenc'a-i recunoscintia suveraniloru care au asigurat píntru totdeun'a drepturile și autonomi'a nóstra.

„Solutiunea cestiunei atátu de nationala a monastiloru secularisate ce se diceau inchinate, va creá inalteloru puteri, noii titluri la gratitudinea poporulu románu. Cu acésta ocasiune, adunarea a ascultat cu placere márturirile de inalta satisfactiune esprima de Mari'a Vóstra agentulu Romaniei lângá Inalt'a Pórtá. M. V. a-ti fostu interpretulu simtieminteloru nóstre unanime pentru demnulu nostru colegu.

„Adunarea a urmaritu cu interesulu celu mai viu fazele incidentulu care a semnalatu raporturile M. V. cu Inalt'a Pórtá. Representantii tierii au cetitu cu mandrie scrisórea prin care M. V. respunsiendu marelui Vizirulu Inaltei Porti, a-ti revindecatu cu atát'a demnitate drepturile Romániiei și a-ti espusu sentimentele tierii asupr'a evenimenteloru dela 3/15 Augustu. De vreme ce primulu ministru alu Maiestáției Sele Sultanulu a fáctu sa se observe ca lumea civilizata are ochii tintiti asupr'a acteloru M. V., adunarea electiva a Romaniei voiesce sa fie bine constatatu in ochii lumii civilizate, ca tier'a a condamnatu și va condemná totdeun'a pe toti autorii de turburári care aru tinde sa sguduie istitutiunile cari suntu oper'a poporulu románu.

„Adunarea voiesce sa confirme cuvintele I. V., și impreuna cu poporulu románu, ea multiamesce M. V., pentru vigilantia cu care mentineá drepturile Romaniei și pentru intieptiunea și patriotismulu de care M. V., dati dovedi in raporturile cu Inalt'a Pórtá. Adunarea declara sigurantia in care se afla ca, Domnulu, care a desfiintiatu clac'a, a improprietáritu pe locuitori și a chiepmatu mái pe toti cetátienii la viétia politica, acelu Domnu va inzestrá tier'a cu tóte libertátile publice compatibile cu institutiunile proclamate la 2/14 Maiu; intr'unu cuventu adunarea electiva puternica prin mandatulu ce are dela 682,621 alegatori, proclama ca, poporulu románu și Domnulu seu, suntu stensu legati in un'a și aceiasi gândire: linisceá și prosperitatea scumpei nóstre patrii.

„Si care tierá nu s'aru mándri ascultandu acele nobile cuvinte prin care M. V. chiepmati nestramutat'a vóstra legatura cu angajamentele trecutulu! Acést'a va fi o legatura și mai stensa între persón'a M. V., și poporulu Románu. In. V. resumandu in cáte-va cuvinte actele domniei vóstre, a-ti fostu și veti fi pururea cu tier'a și pentru tierá, reprezentantii poporulu románu ve respundu ca tier'a a fostu și va fi totdeun'a cu M. V. și pentru Mari'a Vóstra.

„Toti Románii sciú, Prea inaltiate Dómnice, ca n'ati doritu nici a-ti cautatu tronulu, și ca datoriti Inalt'a Vóstra positiune numai s'imei concetátieniloru vostri; in sa Románii sciú totdeodata ca domniea Mariei Vóstre a scosu Romani'a din fágasiulu trecutulu, și recunoscú maretiele fapte ce a-ti indeplinitu; románii cá si adunarea electiva, au statornic'a sperantia ca Inaltímea Vóstra veti sci sa triumfati contr'a tuturoru obstaculiloru și sa desaversiti fapt'a ce a-ti intreprinsu.

„Urmati nobil'a vóstra datorie și veti gási totdeun'a pe adunarea Romaniei gat'a a ve ajutá la totu ce pôte contribui spre realisarea dorintieloru comune ale poporulu románu și ale alesulu seu: prosperitatea și marirea Romaniei.

„Sa tráiti Mari'a Vóstra! Domnedieu sa binecuvintedie Románi'a!